

**Міністерство освіти у науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Факультет історії, політології та міжнародних відносин
Кафедра політології та міжнародних відносин**

Методичні рекомендації до написання курсової роботи з Порівняльної політології

**для здобувачів вищої освіти 3 курсу першого
(бакалаврського рівня) спеціальності 052 Політологія**

Рівне – 2024

УДК 321 (072) М 54

Методичні рекомендації до написання курсової роботи з
Порівняльної політології. / уклад. Невинна Г.Я., Хаврук І.А. Рівне:
РВВ РДГУ, 2024. 40с.

Розробники: кандидат історичних наук, доцент кафедри політології та міжнародних РДГУ **Галина НЕВИННА**,
кандидат політичних наук, доцент кафедри політології та міжнародних РДГУ **Ігор ХАВРУК**.

Рецензенти: доктор філософських наук, професор, декан Факультету історії, політології та міжнародних відносин Рівненського державного гуманітарного університету **Ірина ПАНЧУК**
кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії та політології ЖДУ ім. Івана Франка **Людмила ГОРОХОВА**

*Затверджено на засіданні кафедри політології та міжнародних відносин РДГУ
(протокол № 4 від 3 жовтня 2024 р.)*

*Затверджено НМР РДГУ до використання
(протокол №10 від 5 листопада 2024 р.)*

УДК 321 (072) М 54

© Невинна Г.Я., 2024 рік
© РДГУ, 2024 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	5
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ТА СТРУКТУРИ КУРСОВОЇ РОБОТИ.	6
ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА ОСНОВНОЇ ЧАСТИНИ КУРСОВОЇ РОБОТИ	10
ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	14
ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	19
ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ	25
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	26
ДОДАТКИ	31
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.	32

ВСТУП

Виходячи із розуміння курсової роботи як практичного підсумку вивчення певної навчальної дисципліни, що передбачає її розгляд скоріше як навчально-дослідницької аніж науково-дослідницької роботи, головною метою даного різновиду індивідуального завдання є систематизація, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань та застосування їх при вирішенні конкретних наукових, виробничих та інших завдань. Виконання курсової роботи носить комплексний характер і пов'язане з використанням набутих студентом знань, умінь та навичок з дисципліни.

Завдання курсових робіт:

- закріпити і поглибити знання, отримані студентами у процесі навчання;
- залучити студентів до самостійної роботи з фаховою літературою;
- сформулювати навички пошуку необхідних джерел і матеріалів;
- набуття студентами досвіду чітко, послідовно і грамотно письмово викладати теоретичні положення;
- розвинути вміння аналізувати, узагальнювати і робити висновки.

В цілому, в процесі підготовки і захисту курсової роботи студент повинен продемонструвати:

- здатність творчо мислити;
- володіння методами і методиками досліджень, які використовувались у процесі роботи, висновків та положень, уміння аргументовано їх захищати;
- уміння оцінити можливості використання отриманих результатів в науковій та практичній діяльності;
- володіння сучасними інформаційними технологіями для здійснення досліджень та оформлення дипломної роботи.

ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Вибір теми

Навчальним планом для студентів 3 курсу спеціальності 052 Політологія передбачено виконання курсової роботи з дисципліни "Порівняльна політологія".

Відповідно до змісту та завдань навчальної дисципліни, студентам пропонується написати курсову роботу на тему: Порівняльний аналіз політичних систем та політичних режимів (назви держав).

Держави студенти обирають самостійно, відповідно до своїх наукових інтересів, узгоджуючи її з науковим керівником. Не схвалюється вибір однієї держави кількома студентами; держав, які досліджували студенти попереднього курсу та вибір тих держав, які детально розглядаються на лекційних та семінарських заняттях, а саме: США, Ватикан, Великобританія, Італія, Японія, Лівія, Німеччина, Франція, Іспанія, Польща, Росія, Швейцарія, Україна. Список рекомендованих для дослідження політичних систем та режимів держав див. на стор. 24.

Науковий керівник

Науковим керівником курсової роботи є викладач, що викладає дисципліну "Порівняльна політологія".

Керівник курсової роботи:

- надає студентові допомогу весь період виконання курсової роботи;
- рекомендує студентові необхідну основну та довідкову літературу, матеріали, типові роботи та інші джерела за темою;
- проводить систематичні, передбачені регламентом консультації;
- перевіряє виконання курсової роботи за частинами та вцілому.

В обумовлений термін студент звітує перед керівником, який попередньо перевіряє виконані розділи. Для остаточної перевірки курсова робота подається науковому керівникові в завершеному вигляді, переплетена, з підписом студента на титульному аркуші та зазначенням дати подачі.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ТА СТРУКТУРИ КУРСОВОЇ РОБОТИ.

Структурно курсову роботу складають:

- титульний аркуш;
- зміст;
- перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів;
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- додатки.
- список використаних джерел та літератури.

Титульний аркуш

Титульний аркуш курсової роботи містить:

- найменування наукової організації або вищого навчального закладу, де виконана курсова робота;
- прізвище, ім'я, по батькові автора,
- назву курсової роботи;
- шифр і найменування спеціальності;
- науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по-батькові наукового керівника і (або) консультанта;
- місто і рік.

Орієнтовний варіант оформлення титульної сторінки курсової роботи – Див. Додаток А.

Зміст

Зміст подають на початку курсової роботи з найменуваннями та номерами початкових сторінок усіх розділів, підрозділів і пунктів (якщо вони мають заголовки), зокрема вступу, висновків до розділів, загальних висновків, додатків, списку використаної літератури та ін.

Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів

Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів подають за необхідності. Якщо в курсовій роботі вжито специфічну термінологію, а також маловідомі скорочення, нові символи, позначення і тощо, то їх перелік може бути поданий у курсовій роботі окремим списком, який розміщують перед вступом.

Перелік друкують двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять, наприклад, скорочення, справа – їх детальну розшифровку.

Якщо в курсовій роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення і таке інше повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифровку наводять у тексті при першому згадуванні.

Структура і зміст вступу

Вступ розкриває сутність і стан наукової проблеми (задачі) та її значущість, підстави і вихідні дані для розробки теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження.

У вступі подають загальну характеристику курсової роботи в рекомендованій нижче послідовності.

Актуальність теми. Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми (наукової задачі) чітко, аргументовано обґрунтовують актуальність і доцільність роботи для розвитку політичної науки чи розвитку політичних інститутів і процесів, особливо на користь України.

Об'єкт і предмет дослідження. **Об'єкт** – сукупність зв'язків, відносин, якостей, яка й служить джерелом необхідної для дослідника інформації. Це явище або процес, на який і скеровано процес дослідження. **Предмет** – це ті сторони, властивості, особливості об'єкта, які безпосередньо підлягають вивченню. Предмет дослідження конкретизує межі об'єкта, вказуючи на те, що саме якраз і буде досліджуватися. Із предмета дослідження випливає його мета і завдання.

Мета і завдання дослідження. Формулюють мету роботи і завдання, які необхідно вирішити для її досягнення. Не слід формулювати мету як «Дослідження...», «Вивчення...», тому що ці слова вказують на засіб досягнення, а не на неї саму. Мета роботи тісно переплітається з назвою курсової роботи і повинна чітко вказувати, що саме вирішується в курсовій роботі.

Методи дослідження. Подають перелік використаних методів дослідження або досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи тим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів.

Наукова новизна одержаних результатів Коротко викладають нові наукові положення (рішення), запропоновані студентом особисто. Необхідно показати відмінність отриманих результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (уперше отримано, удосконалено, отримало подальший розвиток)

Кожне наукове положення чітко формулюють, виокремлюючи його основну сутність і зосереджуючи особливу увагу на рівні досягнутої при цьому новизни. Сформульоване наукове положення повинно читатися і

сприйматися легко й однозначно (без нагромадження дрібних і таких, що затемнюють його сутність, деталей та уточнень). У жодному випадку не можна вдаватися до викладу наукового положення у вигляді анотації, коли просто констатують, що в курсовій роботі зроблено те й те, а сутності і новизни положення із написаного виявити неможливо.

Усі наукові положення з урахуванням досягнутого ними рівня новизни є теоретичною основою (фундаментом) вирішеної в курсовій роботі наукової задачі або наукової проблеми. Насамперед за це студентові і виставляється оцінка.

При формулюванні наукової новизни можна, зокрема, вживати такі вирази: «вперше формалізовано...», «розроблено метод..., який відрізняється від...», «доведена залежність між...». «досліджена поведінка... і показано...», «доопрацьовано (відомий) метод... в частині... і розповсюджено на новий клас систем...», «створена концепція, що узагальнює... і розвиває...». «досліджено новий ефект...», «розроблено нову систему... з використанням відомого принципу...».

Практичне значення отриманих результатів. У курсовій роботі, котра має теоретичне значення, подають відомості про наукове використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх використання.

Апробації. Вказують, у скількох наукових виданнях опубліковані результати курсової роботи.

При ознайомленні зі вступом повинно скластися чітке уявлення про стан даної проблеми, мету й способи дослідження, а також про всі можливі наукові та практичні здобутки даної роботи.

Структура і зміст основної частини

Основна частина курсової роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів.

Кожен розділ починають з нової сторінки.

Назви і зміст розділів і підрозділів повинні відповідати темі дослідження, не виходячи за їх межі. Зміст розділів повинен вичерпувати тему, а підрозділів – розділ у цілому.

Наприкінці кожного розділу формулюють висновки із стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дає змогу вивільнити загальні висновки від незначних подробиць.

У розділах основної частини подають:

- огляд літератури за темою і вибір напрямків досліджень;
- виклад загальної методики і основних методів досліджень;
- експериментальну частину і методику досліджень;

- проведені теоретичні і (або) експериментальні дослідження;
- аналіз і узагальнення результатів досліджень.

ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА ОСНОВНОЇ ЧАСТИНИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

РОЗДІЛ 1 Теоретико-концептуальні та методологічні аспекти порівняльного аналізу політичних систем (назви країн).

1.1. Стан наукового політичних систем (назви країн).

Слід охарактеризувати (не просто назвати або перелічити, а здійснити короткий аналіз) праць науковців, що присвячені дослідженню:

1. політичних систем та режимів як суспільних феноменів (коротко);
2. політичних систем, окремих їх складових та режимів країн, типологічно подібних до обраної для дослідження в даній курсовій роботі (за регіоном, за ступенем розвитку, за типологією самої політичної системи);
3. обраної політичної системи в цілому та окремих її складових, різних її характеристик і особливостей.

Стисло, критично висвітливши роботи попередників, студент повинен назвати ті питання, котрі залишилися не вирішеними і, отже, визначити своє місце у розв'язанні проблеми. Бажано закінчити цей підрозділ коротким резюме стосовно необхідності проведення досліджень у даній галузі.

1.2. Методологічні засади дослідження політичних систем та режимів.

Слід проаналізувати:

1. основні методологічні підходи, які використовуються в політичній науці при дослідженні політичних систем та режимів;
2. методологічні підходи та наукові методи які будуть застосовані в даній роботі (бажано обґрунтувати їх використання – в яких випадках будуть використані, з якою метою і досягнення яких результатів передбачається);
3. джерела, використані при дослідженні політичної системи та режиму обраної країни.

Тобто обґрунтувати вибір методів вирішення поставлених задач і їхні порівняльні оцінки, подати загальну методику проведення дослідження.

РОЗДІЛ 2 Порівняльне дослідження політичних систем (назви країн).

2.1. Структури політичних систем (назви країн).

Слід охарактеризувати особливості основних структурних елементів політичної системи обраної для дослідження країни: політичні відносини, політичну організацію суспільства (державно-правої органи політичні партії, політичні рухи, масові суспільні організації, трудові колективи та

об'єднання); засоби масової інформації; політичні принципи і норми; політичну свідомість і культуру.

2.2. Класифікація політичних систем (назви країн).

Відмінні особливості кожної окремої політичної системи можна визначити через певні критерії, що лежать в основі типологій політичних систем. Відповідно до цього слід обґрунтовано класифікувати обрану політичну систему за:

1. модельними характеристиками принципів ознак;
2. характером партійної системи;
3. способами здійснення виборів;
4. панівними або домінуючими ідеологіями;
5. комплексними чинниками розвитку суспільства.

РОЗДІЛ 3 Порівняльне дослідження політичних режимів (назви країн).

3.1. Особливості становлення політичних режимів (назви країн).

Слід проаналізувати основні моменти становлення політичного режиму через:

1. визначення основних подій та процесів, що мали визначальний вплив на розвиток політичних відносин;

2. виділення та характеристику основних етапів розвитку політичного режиму.

3.2. Політичні режими (назви країн) на поч. XXI століття.

На основі аналізу способу здійснення влади та характері її стосунків з народом, використовуючи основні моделі та методології класифікацій, слід обґрунтувати віднесення політичного режиму до одного з його різновидів, виділивши визначальні для обраної країни характеристики.

В цілому, розділи основної частини присвячують вичерпному і повному викладу результатів власних досліджень автора з висвітленням того нового, що він вносить у розробку проблеми. Студент повинен дати оцінку повноти вирішення поставлених задач, достовірності отриманих результатів (характеристик, параметрів), їх порівняння з аналогічними результатами вітчизняних і зарубіжних праць, обґрунтування потреби у додаткових дослідженнях, негативних результатів, які визначають необхідність припинення подальших досліджень.

У **висновках** викладають найважливіші наукові та практичні результати, отримані в курсовій роботі, з формулюванням розв'язання наукової проблеми (завдання) та значення її для науки і практики. Далі подають висновки і рекомендації щодо наукового та практичного

використання здобутих результатів. Перший пункт висновків має дати коротку оцінку стану питання. Потім у висновках розкривають методи вирішення поставленої в роботі проблеми (завдання), їх практичний аналіз, порівняння з відомими розв'язаннями, наголошують на якісних і кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтовують їхню достовірність.

При ознайомленні із висновками повинно скластися чітке уявлення про всі наукові та практичні здобутки даної роботи. Уміння робити правильні висновки, чітко й лаконічно їх висловлювати – один з критеріїв оцінювання успішного виконання студентом курсової роботи.

Не потрібно занадто перевантажувати висновки, їх обсяг не повинен перевищувати 1–2 сторінки. Висновки звичайно складаються з 3–7 пунктів. До складу кожного пункту входять 2–3 речення.

Стиль викладу матеріалу

Курсова робота повинна відповідати певним вимогам за стилем викладу матеріалу.

Матеріал має викладатися грамотно, простим науковим стилем, не повинен містити повторів та не бути перевантаженим цитатами. Не допускається просте переписування літературних джерел, їх цитування без посилання.

В тексті не повинно бути виразів типу: "я вважаю", "мені здається", "у нас прийнято" тощо. Замість них рекомендуються вирази: "на думку автора", "вважається доцільним", "як свідчить проведений аналіз" тощо.

Додатки

Для підтвердження та ілюстрування отриманих в процесі дослідження результатів слід використовувати додатки. Додатки можуть бути оформлені у вигляді схем, таблиць, графіків, ілюстрацій тощо. Оформлення додатків, зокрема, ряду нижченаведених, є обов'язковим для успішного захисту курсової роботи.

Схема макроструктури політичної системи. У схемі слід відобразити структуру та взаємозв'язки елементів політичної системи на рівні найвищих органів державної влади. Особливу увагу слід звернути на реалізацію принципу стримувань і противаг у взаємодії між гілками влади.

Схема мезоструктури політичної системи. У схемі слід відобразити систему взаємодії елементів структури органів державного управління на місцях та структури інститутів місцевого самоуправління.

Схема мікроструктури політичної системи. У схемі слід відобразити роль і значення громадян у функціонуванні політичної системи (фактично – шляхи і можливості їх впливу на систему, передусім через інститути прямої демократії).

Графік (таблиця) впливу політичних партій. Передусім слід відобразити кількісно-якісні характеристики участі партій у здійсненні влади (кількість членів партії, присутність її представників в органах державної влади) - дані, що охоплюють приблизно останні 20 років (останні 10 років як мінімум).

Схема державного устрою. Слід подати структуру адміністративно-територіального поділу (можна у вигляді карти), яка б характеризувала взаємовідносини адміністративних одиниць з центром.

Таблиця проведення виборів та референдумів. Таблиця повинна містити дані, що охоплюють останні 20 років, а саме: дати проведення; типологія; питання що виносились на голосування (для референдумів).

Окрім вищенаведених, можна використовувати і інші додатки для ілюстрації особливостей політичної системи та політичного режиму обраної для дослідження країни.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Загальні вимоги.

Обсяг курсової роботи становить до 30-35 сторінок. Зазначений вище обсяг курсових робіт розрахований на використання при їх оформленні комп'ютерів з використанням шрифтів текстового редактора Times New Roman розміру 14 з полуторним міжрядковим інтервалом (до тридцяти рядків з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм)).

Текст курсової (дипломної) роботи друкують, залишаючи поля таких розмірів: лівий - не менше 20 мм, правий - не менше 10 мм, верхній - не менше 20 мм, нижній - не менше 20 мм.

Друкарські помилки, описки і графічні неточності, виявлені в процесі написання курсової роботи, можна виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою і нанесенням на тому ж місці або між рядками виправленого тексту. Кількість виправлень повинна бути мінімальною: допускається наявність не більше двох виправлень на одній сторінці.

Кожну структурну частину курсової роботи починають з нової сторінки.

Заголовки структурних частин курсової роботи ЗМІСТ, ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів - маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядці в підбір до тексту. В кінці таким чином надрукованого заголовка ставиться крапка.

До загального обсягу курсової роботи не входять додатки. список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів курсової роботи підлягають нумерації на загальних засадах.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами.

Першою сторінкою курсової (дипломної) роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок курсової (дипломної) роботи, не проставляючи його номера. Наступні сторінки нумерують у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні частини курсової (дипломної) роботи, як зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера. Номер розділу ставлять після слова **РОЗДІЛ**, після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумеруються у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: **2.3.** (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. У кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: **1.3.2.** (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок пункту.

Вимоги до цитування та посилання на використані джерела

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий в джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз **так званий**;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, вкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладенні думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів, і давати відповідні посилання на джерело;

д) цитування не повинно бути ні надмірним, ні недостатнім: надмірне цитування створює враження компілятивності праці, а недостатнє - знижує наукову цінність викладеного матеріалу;

е) якщо необхідно виявити ставлення автора роботи до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання;

є) якщо автор роботи, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, робиться спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора курсової роботи, а весь текст застереження вміщується у круглі дужки. Варіантами таких застережень є: (курсив автора. - М.Х.), (підкреслено автором. - М.Х.), (розрядка автора. - М.Х.).

В посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул джерела, на яке дано посилання в роботі.

Посилання в тексті курсової роботи на джерела слід робити згідно з їхнім переліком у загальному списку використаної літератури: в тексті у квадратних дужках ставиться номер, під яким у списку літератури подається назва джерела, номер, том (якщо це багатотомна праця), сторінка. Наприклад: [21, С. 48]. При посиланні на декілька першоджерел вони виставляються за порядком у списку літератури і відповідно розділяються знаком. Наприклад: [2, С. 23-24; 14, С. 95].

Рекомендується в основному тексті або у заключних абзацах розділів давати посилання на особисті наукові праці студента.

Вимоги до оформлення ілюстрацій та таблиць

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці необхідно подавати в курсовій роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках курсової роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Таблицю, рисунок або креслення, розміри якого більше формату А 4, враховують як одну сторінку і розміщують у додатках.

Ілюстрації позначають словом Рис. і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках.

Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка.

Наприклад: Рис. 1.2 (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в курсовій роботі подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлюватися у вигляді таблиць (рис. 1):

Заголовок таблиці

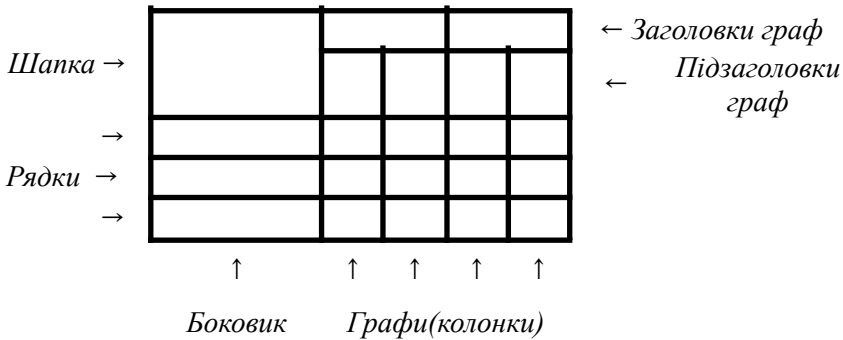

Рис.1. Приклад побудови таблиці.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис **Таблиця** із зазначенням її номера. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: **Таблиця 1.2** (друга таблиця першого розділу).

Якщо в курсовій роботі одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

При перенесенні частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово **Таблиця** і номер її вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова **Продовження табл.** і вказують номер таблиці, наприклад: **Продовження табл. 1.2**.

Якщо ілюстрації та таблиці розміщують повернутими на сторінці, то вони мають бути зорієнтованими по її лівому полю.

Формули в курсовій роботі (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери пишуть біля правого берега аркуша в одному рядку з відповідною формулою в круглих дужках, наприклад: **(3.1)** (перша формула третього розділу).

Примітки до тексту і таблиць, в яких вказують довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова **Примітки** ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1....

2....

Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова **Примітка** ставлять крапку.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Список використаних джерел - елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків. Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують з каталогів і бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв і т. ін.

Джерела слід розміщувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

Відомості про джерела, включені до списку, необхідно давати відповідно до вимог державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць і кількості сторінок.

Вимоги бібліографічного запису

Приклади оформлення бібліографічного опису

Друковані видання	
Один, два, три автори	<p>Постельжук О. Інституціоналізація та діяльність українських угодовських партій та організацій у Західній Україні в 1919-1939 рр.: монографія. Рівне: О. Зень, 2016. 257 с.</p> <p>Жилюк С. І., Бойко Б. Є. Релігійна політика царизму на Волині (1793-1917 рр.): монографія / Нац. ун-т «Остроз. акад.». Острог: Вид-во Нац. ун-ту «Остроз. акад.», 2010. 228 с.</p> <p>Троян С., Валюх Л., Плюта Н. Англо-франко-німецьке колоніальне протистояння в Африці (остання третина ХІХ ст.): монографія. Київ: Кондор, 2016. 245 с.</p>
Чотири і більше авторів	<p>Галичина в етнополітичному вимірі: монографія / авт. кол.: В.О. Котигоренко (керівник) та ін.. Київ: ІІІЕНД імені І.Ф. Кураса НАН України, 2017. 840 с.</p> <p>Історія політичної думки: підручник: у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми. 2-е вид., перероб. і доп. Львів: Новий</p>

	Світ-2000, 2017. Т.1.: Від зародження до початку ХХ ст. 404 с.
Автореферати дисертацій	Хаврук І. А. Референдуми в перехідних демократіях (на прикладі України, Білорусі та Росії): автореф. дис ... канд. політ. наук: 23.00.02 / Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича. Чернівці, 2006. 20 с. Івчик Н. С. Польське та єврейське питання в політиці царизму на Правобережній Україні (друга половина 1850-х - початок 1880-х рр.): автореф. дис ... канд. іст. наук: 07.00.01 / Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича. Чернівці, 2012. 18 с.
Дисертації	Герасимчук Т. Ф. Країни Центральної Європи в політиці Європейського Союзу (1989 - 2004 рр.) : дис... канд. іст. наук: 07.00.02 / Ін-т історії України НАН України. Київ, 2005. 311 с. Гон М. М. Міжетнічна взаємодія на західноукраїнських землях у міжвоєнний період: дис. ... д-ра політ. наук: 23.00.05 / ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. Київ, 2007. 454 с.
Архівні документи	Результати всеукраїнського референдуму 1 грудня 1991 року. <i>Центральний державний архів вищих органів влади та управління України</i> . Фонд 1. Опис 28. Спр. 144. Арк. 6.
Стандарти	ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше; чинний від 2016-07-01]. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с. (Інформація та документація). – З внесеними поправками.
Бібліографічні покажчики	Гон Максим Мойсейович: біобібліогр. покажч. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ гуманіт. ун-т, Наук. б-ка; уклад.: С. Н. Грипич, Л. В. Ковальчук., Н. В. Ковальчук. Рівне: РДГУ, 2013. 96 с.

Частина друкованого видання

Розділ книги	Долганов П. Символічний простір міста у період декомунізації. <i>Місто пам'яті – місто забуття: палімпсести меморіального ландшафту Рівного</i> :
--------------	---

	<p>монографія. Рівне: Волинські обереги, 2017. Частина 3. С. 127-166.</p> <p>Гон М. Рівненський державний гуманітарний університет. <i>Політична наука в Україні. 1991–2016: у 2 т. Т. 1. Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка</i> / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса; відп. ред. і упоряд. М. Кармазіна. Київ: Парлам. Вид-во, 2016. С. 536-545.</p>
Тези, доповідь	<p>Постельжук О. П. Конституційна реформа в Україні як фактор політичної відповідальності. <i>Проблеми розвитку соціально-економічних систем: підприємництво, глобалізація, економічне зростання: матеріали II регіональної міжвузівської нак.-практ. конф. (м. Дубно, 28 березня 2013 р.)</i> / редкол. В. М. Бебик та ін. Київ: Університет «Україна», 2013. Вип. II. С. 177–179.</p> <p>Івчик Н. С. Історія в системі координат соціогуманітарних студій. <i>II Міждисциплінарні гуманітарні читання: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (Київ, 26 лютого 2014 року)</i>. Київ, 2014. С. 99–101.</p> <p>Валюх Л.І. Онтологічна концепція влади Ханни Арендт. <i>Vědecký průmysl evropského kontinentu – 2017: materiály XIII Mezinárodní vědecko-praktické konference (Praha, 22-30 listopadu 2017)</i>. Praha: Publishing House «Education and science», 2017. Volume 7. S. 85–88.</p>
Стаття з продовжуваного, періодичного видання	<p>Постельжук О. П. Західноукраїнське угодовство 1919–1939 рр.: причини виникнення та ідеологія. <i>Грані: Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах</i>. Дніпропетровськ, 2007. Вип. 2 (52). С. 6-10.</p> <p>Невинна Г.Я. Фінляндія у геополітичній грі Балтійського регіону (міжвоєнний період). <i>Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Міжнародні відносини</i>. Луцьк, 2012. Випуск 21. С. 140-148.</p> <p>Валюх Л.І. Проблема визначення та класифікації ресурсів влади у зарубіжній політичній думці ХХ ст. <i>Панорама політологічних студій: науковий вісник Рівненського державного гуманітарного університету</i>. Рівне, 2013. Вип. 11. С. 37-43.</p>

	<p>Герасимчук Т.Ф. Міжнародний порядок ХХІ століття: основні теоретико-концептуальні підходи. <i>Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки: Міжвідомчий збірник наукових праць</i>. Київ: Ін-т історії України НАН України, 2016. Вип. 25. С. 335-355.</p>
Статті з довідково го видання	<p>Кириленко О. М. Глобальна революція. <i>Політологічний енциклопедичний словник</i> / за ред. М. П. Требіна. Харків: Право, 2015. С. 148–150.</p> <p>Хаврук І. Верещинський Йосип. <i>Історія політичної думки: навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів вищих навчальних закладів</i> / за наук. ред. Хоми Н. М. Львів: «Новий Світ – 2000», 2014. С. 121-122.</p>
Рецензія	<p>Хаврук І. «... в регіонах СНД, де задіяні російські миротворці, рано чи пізно починається війна». <i>Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету</i>. 2009. Вип. 17. С. 240-241. Рец. на кн.: Киридон А.М., Троян С.С. Російсько-грузинський конфлікт серпня 2008 року: історико-політологічний аналіз: монографія. Київ-Рівне: РІС КСУ, 2009. 80 с.</p> <p>Бусленко В. В. Еволюція політичних систем країн Вишеградської групи. <i>Панорама політологічних студій: науковий вісник Рівненського державного гуманітарного університету</i>. 2015. Вип. 13. С. 307-308. Рец. на кн.: Political Systems of Visegrad Group Countries / ed. W. Gizicki. Trnava-Lublin, 2012. 154 p.</p>

Електронні ресурси

Конституція України: редакція від 30.09.2016. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 11.09.2017).

Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень другого речення частини сьомої статті 43, першого речення частини першої статті 54 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» № 7-рп/2016.

URL: http://www.ccu.gov.ua/sites/default/files/docs/7-pn_2016.pdf (дата звернення 11.09.2017).
Протокол Центральної виборчої комісії про результати виборів Президента України від 02.06.2014. URL: http://www.cvk.gov.ua/info/protokol_cvk_25052014.pdf (дата звернення 11.09.2017).
Valiukh L. I. Exansionism in the ideologies of British political parties (1870–1880s). <i>Панорама політологічних студій : науковий вісник Рівненського державного гуманітарного університету</i> . Рівне , 2016. Вип. 14. С. 96-104. URL: http://politologia-rdgu.rv.ua/images/pan14/96.pdf (дата звернення 01.09.2017).
Kirilenko O. Fitness Culture As the Factor in Globalization of Recreational Sports. <i>Facing an Unequal World: Challenges for Global Sociology: Abstracts XVIII ISA World Congress of Sociology, 13-19 July 2014. Japan, Yokohama, 2014. P. 498.</i> URL: http://www.isa-sociology.org/congress2014/isa-wcs2014-book-of-abstracts.pdf (Last accessed: 01.09.2017).
Garfield E. More on the ethics of scientific publication: abuses of authorship attribution and citation amnesia undermine the reward system of science. <i>Essays of an information scientist</i> . URL: http://www.garfield.library.upenn.edu/essays/v5p621y1981-82.pdf (Last accessed: 16.04.2013).
Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс]: за даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України; ред. О. Г. Осауленко. Київ: CD-вид-во «Інфодиск», 2004. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

Вимоги до оформлення додатків

Додатки оформляють як продовження курсової роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи.

У додатках вміщують матеріал, який:

- є необхідним для повноти курсової роботи, але включення його до основної частини наукової роботи може змінити впорядковане і логічне уявлення про дослідження;

- не може бути розміщений в основній частині курсової роботи через великий обсяг або способи його відтворення.

Якщо додатки оформляють як продовження курсової роботи, кожен з них починають з нової сторінки, їм дають заголовки, надруковані угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово **Додаток** і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, І, Й, О, Ч, Ї, наприклад, **Додаток А**, **Додаток Б** і т.д. Єдиний додаток позначається як **Додаток А**.

Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, пронумеровані у межах кожного додатка: перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад, **А.2** - другий розділ додатка А; **В.3.1** - підрозділ 3.1 додатка В.

Ілюстрації, таблиці і формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: **Рис. Д. 1.2** - другий рисунок першого розділу додатка Д), **Формула (А. 1)** - перша формула додатка А.

ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота у завершеному вигляді, зброшурована, з підписом студента на титульному аркуші та зазначенням дати подачі, разом із електронним варіантом подається на кафедру до початку заліково-екзаменаційної сесії.

Після перевірки курсової роботи керівник підписує її і складає письмовий відгук. У відгуку відзначається тема роботи, визначається обсяг тексту, кількість табличного матеріалу, графіків та діаграм, їх відповідність завданням з усіх розділів роботи, коротко відображуються переваги та недоліки роботи, оригінальність прийнятих рішень та підходів, якість оформлення, загальна грамотність та науковий рівень. Керівник курсової роботи оцінює загальну, спеціальну, теоретичну та практичну підготовку студента, ступінь самостійності виконання курсової роботи.

Науковий керівник знайомить з рецензією студента до захисту роботи.

Захист курсової роботи проводиться згідно графіка (дата, час і місце захисту визначаються кафедрою).

Порядок захисту такий:

- виступ студента з доповіддю про виконання обраної теми та про ті висновки, що одержані в процесі роботи;
- відповідь на запитання по темі курсової роботи;
- виступ наукового керівника з рецензією;
- занесення оцінки до залікової книжки студента.

Тривалість захисту – 15-20 хвилин. Матеріали захисту оформлюються відповідною відомістю.

Порядок збереження курсових робіт визначається нормативними документами РДГУ.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота передбачає змістову наявність:

- формулювання науково-практичної задачі;
- аналіз стану рішення проблем за матеріалами вітчизняних і зарубіжних публікацій;
- обґрунтування мети досліджень;
- самостійний аналіз методів досліджень;
- науковий аналіз та узагальнення фактичного матеріалу, який використовується у процесі дослідження;
- отримання результатів, що мають теоретичне, прикладне або науково-методичне значення;
- апробацію отриманих результатів і висновків у вигляді доповідей на наукових конференціях або підготовлених публікацій (необов'язково, але дуже бажано).

Відповідно, основними критеріями оцінки курсової роботи, окрім самостійності виконання, є наявність та якість змістових елементів та якість оформлення роботи.

Курсова робота є окремим заліковим кредитом навчальної дисципліни і оцінюється (визначається рейтинг) як самостійний вид навчальної діяльності студента.

Шкала оцінювання.

Критерії оцінювання результатів навчання.

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі	Високий (творчий)	відмінно	зараховано

			здібності, вмiє самостiйно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить i опрацьовує необхідну iнформацiю, вмiє використовувати набутi знання i вмiння для прийняття рiшень у нестандартних ситуацiях, переконливо аргументує вiдповiдi, самостiйно розкриває власнi здiбностi			
82-89	B	добре	здобувач вищої освіти вiльно володiє теоретичним матерiалу, застосовує його на практицi, вiльно розв'язує вправи i задачi у стандартних ситуацiях, самостiйно виправляє допущенi помилки, кiлькiсть яких незначна	Достатнiй (конструктивно-варiативний)		зараховано
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вмiє зiставляти, узагальнювати, систематизувати iнформацiю			

			під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	зараховано
60-63	E	задовільно	здобувач вищої освіти володіє			

			навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Загальна оцінка курсової роботи повинна бути означена оцінками: "відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно".

5 – відмінно (А) Оцінка ставиться за систематизовано і ґрунтовно зібраний викладений матеріал. Студент користувався новітніми джерелами і має чітке уявлення про сутність новітніх доктрин та концепцій. Використовувались оригінальні джерела, матеріали новітніх досліджень, факти, які підтверджують цінність роботи. Висновки містять пропозиції і рекомендації, які сприяють удосконаленню існуючого досвіду. Наукова

творча робота має високий рівень теоретичної, наукової та практичної підготовки.

4 – добре (BC) Оцінка ставиться, коли студент виклав, але не систематизував зібраний матеріал. Робота має практичну цінність, водночас є зауваження до оформлення роботи. Висновки не містять наукової новизни, що свідчить про недостатній рівень володіння методологією дослідження.

3- задовільно (DE) Оцінка ставиться, коли робота не має наукової і практичної цінності. Є глибокі порушення змісту і сутності у розкритті теми роботи. Студент не має ґрунтовних знань про категорії і поняття, які необхідно засвоїти з курсу. Література, яка використовується при написанні роботи, не відображає тематичну розробку даної теми.

2 – незадовільно з можливістю повторного складання (FX) Оцінка ставиться, коли робота має несистемний, хаотичний характер, використана література не вірно оформлена, не чітко структурована, висновки не логічні. Робота має суб'єктивний характер і не може вважатися науковою творчою роботою.

2 – незадовільно без можливості обов'язкового повторного складання (F).

ДОДАТКИ

Додаток А

Міністерство освіти та науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Факультет історії, політології та міжнародних відносин
Кафедра політології та міжнародних відносин

КУРСОВА РОБОТА
з (назва навчальної дисципліни)
на тему: (назва теми)

Студента(ки)
курсу
групи ПЛ-
спеціальності 052 Політологія
П.І.Б. студента

Керівник:
вчене звання, посада
П.І.Б. керівника

Національна шкала

Кількість балів: __ Оцінка: ECTS

Члени комісії _____
(підпис) (прізвище
та ініціали)

_____

(підпис) (прізвище
та ініціали)

_____

(підпис) (прізвище
та ініціали)

Рівне 2024

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

1. Авксентьева Т.Г., Бакіров В. С., Герасіна Л. М., Довбня О. М., Калиновський В. Б., Литвиненко О. В. Порівняльна політика. Основні політичні системи сучасного світу. / Харківський національний ун-т ім. В.Н.Каразіна Х., 2008. 576 с.
2. Аляев Г. Є. Політологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Вид. 2-ге. Полтава: АСМІ, 2011. 312 с.
3. Аннан К. Демократія – це спосіб життя. *Пам'ять століть*. 2005. №5. С. 134-135.
4. Арендт Х. Джерела тоталітаризму: спільний видавничий проект телеканалу "1+1" та видавництва "Дух і літера" / Х. Арендт ; пер. з англ. В. Верлока, Д. Горчаков. 2-ге вид. К. : Дух і літера, 2005. 584 с.
5. Аркуша О.Г. Політична система для України: історичний досвід і виклики сучасності: наук. Вид. Ін-т історії України НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І.Ф.Кураса. К.: Ніка-Центр, 2008. 988 с.
6. Батура С. В. Теоретико-правові засади виборчих систем України та Європейського Союзу: порівняльно-правовий аналіз : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / С. В. Батура; Відкритий міжнар. ун-т розвитку людини "Україна". Київ, 2015. 20 с.
7. Бессонова М., Бірюков О., Бондарук С., Бровинська Н., Буркут І. Основи демократії: Навч. посіб. / АПН України; Інститут вищої освіти; Українсько-канадський проект "Розбудова демократії" / А. Колодій (ред.). К. : Видавництво "Ай.Бі.", 2004. 668 с.
8. Бжезінський З. Велика Шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи / Олена Фешовець (пер.з англ.). Івано-Франківськ, 2000. 236 с.
9. Бжезінський Ф. Україна у геостратегічному контексті / Пер. з англ. А. Іщенко. К,: ВД „Києво-11. Могилянська академія”, 2006. 101 с.
10. Борисенко Н. С. Нотатки чужинця: Політична система США: курс лекцій. Переяслав-Хмельницький: СПД Карпук С.В. 2005. 142 с.
11. Бостан С.К. Форма правління сучасної держави: проблеми історії, теорії, практики. Запоріжжя : Юридичний ін-т, 2005. 540 с.
12. Бруханський Р. Ф. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. (для студ. спец. 071 Облік і оподаткування). Тернопіль: Осадца Ю.В., 2022. 208 с.
13. Бурдяк В. І. Трансформація політичного режиму в Румунії: труднощі початку переходу до демократії. *Прикарпат. вісн. НТШ. Сер. Думка*. 2016. № 3. С. 87-105.
14. Бучин М. Політологічний аналіз основних методик вимірювання рівня демократії у світі. *Humanitarian Vision*. 2016. 2, № 1. С. 9-14.

15. Бхаттачарджи А., Ситник Н.І. Методологія і організація наукових досліджень: дослідження в соціально-економічних науках. Навчальний посібник. 2016. URL: http://management.fmm.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/12/Sytnik_Methodology.pdf

16. Бірта, Г. О., Бургу Ю. Г. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посіб. / М-во освіти і науки України, Вищ. навч. закл. Укоопспілки «Полтав. ун-т економіки і торгівлі». К.: Центр учб. л-ри, 2014. 142 с.

17. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 142 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Burhu_Yurii/Metodolohiia_i_orhanizatsiia_naukovykh_doslidzhen.pdf

18. Висоцький, О. Ю. Політична влада в Україні: проблеми легітимації та модернізації. Д. Інновація, 2012. 132 с.

19. Використовуйте штучний інтелект без порушення права інтелектуальної власності: рекомендації для розробників, користувачів і правласників контенту - <https://www.kmu.gov.ua/news/vykorystovuite-shtuchnyi-intelekt-bez-porushennia-prava-intelektualnoi-vlasnosti-rekomendatsii-dlia-rozrobnykiv-korystuvachiv-i-pravovlasnykiv-kontentu>

20. Вонсович С. Г. Дискурс тоталітаризму (політологічний аспект): монографія. К. : ПП Мошак М. І., 2008. 200с.

21. Воронов І.О. Демократичний транзит: людський вимір К.: Генеза, 2006. 328 с.

22. Воронов І.О. Демократичний транзит: політико-владні трансформації. К. : Генеза, 2006. 232 с.

23. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Концептуальні основи теорії політики: навч. Посібник. Рівненський ін-т слов'язнознавства Київського славістичного ун-ту. Рівне: Кондор, 2017. 307 с.

24. Гиря Г. В. "Кольорові революції": їх сутність та вплив на еволюцію політичних систем на прикладі України та Грузії. *Вісн. Нац. техн. ун-ту України "КПІ". Політологія. Соціологія. Право.* 2013. № 3. -С. 21-25.

25. Грипич С. Н., Буравкова Л. М. Інформаційна культура: теоретичні засади та досвід: навч. посіб. Рівне: О. Зень, 2017. 366 с.

26. Грозницька Т.Ю. Теорії демократії в сучасній американській політичній науці: Автореф. дис. канд. політ. наук: 23.00.01 / Одеська національна юридична академія. О., 2000. 19 с.

27. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше;

чинний від 2016-07-01]. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с. (Інформація та документація). З внесеними поправками.

28. Даль Р.А. Поліархія. Участь у політичному житті та опозиція / О.Д. Білогорський (пер. з англ.). Х.: Каравела, 2002. 216 с.

29. Данильян О. Г. Методологія наукових досліджень: підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Харків: Право, 2023. 488с.
https://pravo-izdat.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4741&download_id=1567

30. Демиденко, Н. М. Політологія: навч. посіб. / Н. М. Демиденко, МВС України, Сумс. філ. Харків. нац. ун-ту внутр. справ., Каф. гуманітар. дисц. Суми, 2022. 318 с.

31. Демократія: Антологія. К.: Смолоскип, 2005. 1105 с.

32. Державна влада і місцеве самоврядування в політичній системі суспільства: монографія. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. П. Могили, 2010. 513 с.

33. Динаміка політичного режиму в Україні (прогнозний аспект): аналіт. доп. / Фісун О. А. та ін.; за заг. ред. О. А. Фісуна ; Регіон. філ. Нац. ін-ту стратег. дослідж. у м. Харкові. Х.: Золоті сторінки, 2011. 115 с.

34. Дитч Й. Образи тоталітаризму в Україні. *Критика*. 2006. №5. С. 10-13.

35. Закон про штучний інтелект -

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D1%88%D1%82%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82

36. Каламбет С.В. Методологія наукових досліджень: Навч. посіб. / С.В. Каламбет, С.І. Іванов, Ю.В. Півняк Ю.В. Дн-вськ: Вид-во Маковецький, 2015. 191 с. URL:
<https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2017/10/3-1.pdf>

37. Колесников О. В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. 2-ге вид. випр. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2011. 144 с.

38. Конончук С.Г., Ярош О.А. Уряд "Тіньовий кабінет": як можлива вестмінстерська модель у політичному полі України? Дослідження проблеми / С.Г. Конончук, О.А. Ярош. К.: Український незалежний центр політичних досліджень, 2007. 43 с.

39. Копилов В. О. Політична теорія і політична практика : основні поняття : навч. посіб. Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т". Харків, 2015. 195 с.

40. Короткий оксфордський політичний словник: Пер. з англ. І. Маклін (ред.), А. Макмілан (ред.). 2. вид. К.: Видавництво Соломії Павличко "Основи", 2006. 789 с.

41. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень: навч. посіб. К.: Алерта, 2014. 620 с.
42. Кочубей Л. Політичний режим Франції: особливості становлення і розвитку. *Політичний менеджмент*. 2010. Спец. вип. С. 33-44.
43. Кудряченко А.І., Бебик В.М., Бортніков В.І., Гаврилюк О.Р., Горбатенко В.П. Політична система і громадянське суспільство: європейські і українські реалії. К. : НІСД, 2007. 396 с.
44. Лазуріна Н. Головні чинники формування громадянської компетентності особистості (на прикладі українського громадянського простору). *Гуманітар. вісн. ДВНЗ "Переяслав-Хмельниц. держ. пед. ун-т ім. Григорія Сковороди": наук.-теор. зб.* 2014. Вип. 33. С. 87-96.
45. Латигіна Н.А. Демократія: реалії versus утопії: монографія. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України; Київський національний торговельно-економічний ун-т. К. Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. 400 с.
46. Лісовський П.М., Лісовська Ю.П. Політологія: навчальний посібник. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2021. 228 с.
47. Марсель Г. Демократія проти себе самої. К.: Український Центр духовної культури, 2006. 372 с.
48. Мацієвський Ю. В. У пастці гібридності: зигзаги трансформацій політичного режиму в Україні (1991 - 2014) : монографія. Чернівці: Книги - XXI, 2016. 551 с.
49. Методика та організація наукових досліджень: Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
50. Муляр В.І. Політологія: навч. посіб. Житомир. держ. технол. ун-т. - 4-те вид., перероб. і допов. Житомир : ЖДТУ, 2014. 335 с.
51. Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах: методичні рекомендації / автори-укладачі: О. Боженко, Ю. Корян, М. Федорець; редколегія: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, Я. Є. Сошинська, О. М. Бруй; Науково-технічна бібліотека ім. Г. І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»; Українська бібліотечна асоціація. Київ: УБА, 2016. Електрон. вид. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). 117 с.
52. МОН і Мінцифра розробили проєкт рекомендацій із використання ШІ в школах -
<https://mon.gov.ua/news/mon-i-mintsyfra-rozrobyly-proiekt-rekomendatsii-iz-vykorystannia-shi-v-shkolakh>

53. Навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей (доповнено) Ред.Струкевич О.К., Конотопенко О.П., Лапшин С.А. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2016 р. 403 с.

54. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.

55. Основи наукових досліджень: навч. посіб./за заг. ред. Т. В. Гончарук. Тернопіль, 2014. 272 с.

56. Панов М. І., Герасіна Л. М., Данильян О. Г., Дзьобань О. П., Клімова Г. П. Проблеми модернізації політичних систем сучасності: монографія. Х.: Право, 2008. 320 с.

57. Панчак-Бялоблоцка Н.В. Політична структуризація парламентів країн Центральної Європи: монографія. Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів: ПАІС, 2014. 351 с.

58. Панібудьласка В. Ф., Перегуда Є. В., Рижко Н. І., Стеценко С. В., Оксюковський П. П. Політологія. Політичні системи в умовах демократизації: тексти лекцій для студ. усіх спец. і форм навчання. К.: КНУБА, 2009. 88 с.

59. Політична система: сучасні проблеми розвитку. / О. В. Скрипнюк [та ін.]; ред. О. В. Скрипнюк; Академія правових наук України, НДІ приватного права і підприємництва. К.; Т.: Підручники і посібники, 2008. 223 с.

60. Політична система України: розвиток в умовах глобалізації та інформаційної революції / М.А. Дмитренко; Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова, Інститут оперативної діяльності та державної безпеки. К.: Знання України, 2008. 544 с.

61. Політична система для України: історичний досвід і виклики сучасності / О. Г. Аркуша [та ін.]; ред. кол. В. М. Литвин [та ін.]; НАН України, Інститут історії України, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса. К: Ніка-Центр, 2008. 988 с.

62. Політична система і громадянське суспільство: європейські і українські реалії: монографія / А. І. Кудряченко [та ін.]; заг. ред. А. І. Кудряченко; Національний ін-т стратегічних досліджень. К.: НІСД, 2007. 395 с.

63. Політичний режим і народовладдя в Україні: політологічний аналіз. За ред. Ф. М. Рудича. Нац. акад. наук України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2011. -55 с.

64. Політичні системи країн Європи та Північної Америки: навч. посіб. / С. С. Троян [та ін.]; Рівненський ін-т слов'янознавства Київського славістичного ун-ту. Кафедра міжнародних відносин і країнознавства. Рівне: РІС КіСУ, 2007. 140 с.

65. Політологія: конспект лекцій для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання / Н. М. Семке, І. М. Доля. Харків: НТУ «ХП», 2017. 156 с.

66. Політологія: курс лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / уклад. О. В. Довгаль, І. М. Лесік. Миколаїв: МНАУ, 2022. 163 с.
67. Політологія: навчально-методичний посібник / Л.М. Мельник, І.А. Дужа. Біла Церква, 2019. 426 с.
68. Політологія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 540 с.
69. Політологія: підручник / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, І. О. Поліщук, О. М. Сахань; за ред. М. П. Требіна. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2018. 462 с.
70. Політологія. Навчальний посібник (для студентів усіх форм навчання) / уклад. Л.М. Мельник, І.А. Дужа, І.М. Грек. Біла Церква: БНАУ, 2022. 494 с.
71. Політологія. Політичні системи в умовах демократизації: тексти лекцій для студ. усіх спец. і форм навчання / В.Ф. Панібудьласка [та ін]; Київський національний ун-т будівництва і архітектури. К.: КНУБА, 2009. 88 с.
72. Порівняльна політика. Основні політичні системи сучасного світу / Т. Г. Авксентьева [та ін.] ; ред. В. С. Бакіров, М. І. Сазонов ; Харківський національний ун-т ім. В.Н.Каразіна. Х.: , 2008. 576 с.
73. Радченко Л.М. Політична система і політичні інтереси. *Держава і право. Юрид. і політ. науки: зб. наук. пр.* . 2007. Вип. 36. С. 633-639.
74. Родіна Н. В. Методологія та організація наукових досліджень : метод. вказівки для студентів із спеціальності 053 «Психологія», галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» / Н. В. Родіна. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. 44 с.
75. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи: інституційний вимір. Л.: Тріада плюс, 2004. 389 с.
76. Романюк А.С. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи: інституційний вимір: автореф. дис... д-ра політ. наук: 23.00.02 / Львівський національний ун-т ім. Івана Франка Л., 2008. 36 с.
77. Романюк А.С. Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Західної Європи: монографія. Л. : ВЦ ЛНУ імені І.Франка, 2007. 391с.
78. Рудич Ф.М., Балабан Р.В., Ганжуров Ю.С., Дергачов О.П., Зеленько Г. І., Кононенко Н.В. Політична система та інститути громадянського суспільства в сучасній Україні: навч. посіб. для студ. ВНЗ. К.: Либідь, 2008. 439с.
79. Рудич Ф. Політичний режим в Україні: спроба політологічного аналізу. *Політ. менеджмент* . 2011. № 2. С. 3-13.
80. Рудич Ф. Політичний режим в Україні: тенденції формування. *Політ. менеджмент* . 2011. № 5. С. 3-12.
81. Рудич Ф. Політичний режим і народовладдя: спроба політологічного аналізу. *Політ. менеджмент*. 2010. № 2. С. 3-16.

82. Рябіка І.Л. Зародження і легалізація багатопартійності в умовах переходу від тоталітаризму до демократії: історико-політологічний аналіз: автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.02 / Таврійський національний ун-т ім. В.І.Вернадського Сімф., 2007. 20 с.

83. Ситник Г. П. Концептуальні засади диференціації типів дестабілізації суспільно-політичної системи та її аналізу у контексті забезпечення національної безпеки. *Наук.-інформ. вісн. Акад. нац. безпеки*. 2016. № 3/4. С. 8-31.

84. Скрипнюк О.В. Демократія: Україна і світовий вимір (концепції, моделі та суспільна практика). К.: Логос, 2006. 368 с.

85. Скрипнюк О. В. Політична система: сучасні проблеми розвитку громадянського суспільства і держави: монографія: у 2 т. Т. 1. Громадянське суспільство в політичній системі: теоретико-методологічний і конституційно-правовий аспекти дослідження / О. В. Скрипнюк, В. В. Медведчук, О. В. Петришин, В. П. Тихий, О. Д. Крупчан, К. А. Бабенко, Р. Ф. Гринюк, І. В. Гладунок, Д. Є. Прокопов, О. В. Пушкіна ; Нац. акад. прав. наук України. К.: Логос, 2010. 626 с.

86. Смазнова І., Шамша І. Методологія наукових досліджень: навч.-метод. реком. для здобувачів факультету журналістики за профілем освітньої програми «Філософія медійних практик». Одеса: Фенікс, 2023. 46 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ef334904-9d58-41d3-91bd-9d6db9e3031a/content>

87. Смолянук В. Ф. Політична система України: джерела стабільності та чинники дестабілізації. *Наук.-інформ. вісн. Акад. нац. безпеки*. 2016. № 3/4. С. 32-43.

88. Срібна Т. В. Трансформація політичних режимів України та Республіки Польща: порівняльний аналіз : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Т. В. Срібна; ДЗ "Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського". О., 2013. 17 с.

89. Томахів В. Політологія: Навчальний посібник. Вид. 3-е, доп. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 224 с.

90. Трансформація політичних систем в країнах Центральної Азії: національний та регіональний аспекти: монографія / Т. Ляшенко ; Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса НАН України. К.: ІПіЕНД, 2011. 287 с.

91. Український вибір: політичні системи ХХ століття і пошук власної моделі суспільного розвитку / В. Ф. Солдатенко [та ін.]; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України. К. : Парламентське видавництво, 2007. 574 с.

92. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Інститут української мови; ред.: Є. І. Мазніченко,

Н. М. Максименко, О. В. Осадча. Київ: Наук. думка, 2015. 288 с. URL: <http://litopys.org.ua/pravopys/pravopys2015.htm>

93. Федуняк С.Г. Імперія США: реальність чи ілюзії?: конспекти лекцій. Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : Рута, 2007. 15 с.

94. Фісун О. Типології політичних систем: основні підходи. *Політ. менеджмент*. 2005. № 5. С. 38-50.

95. Холод В. Дозована парapolітика авторитаризму. *Персонал*. 2006. № 12. С. 10-17.

96. Холод В. Тоталітаризм – демагогія ідеології. *Персонал*. 2006. №8. С. 17-21.

97. Цветков В.В. Демократія і державне управління: теорія, методологія, практика: монографія /В.В. Цветков; НАН України ; Інститут держави і права ім. В.М.Корецького. К.: Юридична думка, 2007. 336 с.

98. Цурканова І.О. Політологія: Конспект лекцій з дисципліни «Філософія та політологія» для студентів усіх спеціальностей: навчальний посібник Дніпро: УДУНТ, 2022. 102 с.

99. Чабанна М. Електоральний аспект індексування інституційного розвитку політичної системи у контексті оцінювання процесу демократизації. *Вісн. Нац. техн. ун-ту України "КПІ". Політологія. Соціологія. Право*. 2013. № 4. С. 34-39.

100. Чабанна М. Політичні партії і партійні системи: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад.". К.: НаУКМА, 2010. 202 с.

101. Шай Р. Проблеми функціонування політичних партій в Україні та шляхи удосконалення їхньої діяльності. *Вісн. Нац. ун-ту "Львів. політехніка"*. 2016. № 855. С. 282-286.

102. Шведа Ю.Р. Теорія політичних партій та партійних систем. Л.: Тріада плюс, 2004. 523 с.

103. Шипунов Г.В. Теоретико-методологічні засади аналізу сучасного авторитаризму (на прикладі Росії та Білорусі): дис... канд. політ. наук: 23.00.02. Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. Л., 2007. 232 арк.

104. Шипунов Г. Категорія "політичний режим": суть та основні підходи щодо визначення. *Укр. нац. ідея: реалії та перспективи розв.* 2006. № 18. С. 235-241.

105. Юринець, В. Є. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2011. 180 с.

106. Юсов А.В. Політична система суспільства: сучасні погляди та концепції. *Держава і право. Юрид. і політ. науки: Зб. наук. пр.* 2006. Вип. 31. С. 44-48.

Методичні вказівки до написання курсової роботи з Порівняльної політології

Розробник: кандидат історичних наук,
доцент кафедри політології та міжнародних відносин
Рівненського державного гуманітарного університету
Галина НЕВИННА

Комп'ютерний набір Невинної Г.Я.
Комп'ютерна верстка Невинної Г.Я.

Формат 60*84 1/16
Папір офсетний.
Друк ізографічний.
Умовн. друк. арк. 2,2.
Гарнітура Times New Roman.
Тираж 100 прим.

Адреса редакції: кафедра політології та міжнародних відносин,
Рівненський державний гуманітарний університет,
Вул. Пластова 31, Рівне, 33027

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
Редакційно-видавничого відділу
Рівненського державного гуманітарного університету